

*Inventering i vinter
förberedelser pågår*

*Ny förvaltningsplan
klar under hösten*

*Vad händer när
vargrevir förändras?
Vandringsvargar och bofasta vargar*

Rovdjur
I ÖREBRO LÄN
#3 2014

Länsstyrelsen
Örebro län
En samlande kraft!

Ny chef med ansvar för rovdjur

Länsstyrelsens enhet Art och vilt, som ansvarar för rovdjursförvaltningen i Örebro län, har fått en ny chef. Hon heter **Mariana Skoglund** och kommer från Grums i Värmland.

Vad har du jobbat med tidigare?

- Jag har varit lärare vid Forshaga Akademin. En gymnasieskola som håller utbildningar inom hund, viltvård, sportfiske och sporthandel, samt en YH-utbildning inom jakt och fiske.

Det händer mycket inom rovdjurspolitiken i år. Hur ser Länsstyrelsens uppdrag inom rovdjursförvaltningen ut i framtiden?

- Länsstyrelsen ska verka för att det råder en god samexistens mellan människa och rovdjur. Målsättningen är att de stora rovdjuren ska finnas och sprida sig i sina naturliga områden, men att vi som myndighet måste väga in intressen från markägare, djurägare, jägare och andra naturvårdsintressen. Det övergripande ansvaret för livskraftiga stammar ska tas nationellt. Men ansvaret för rovdjursförvaltningen ska i så stor utsträckning som möjligt ske regionalt med lokalt inflytande.

Du är själv jägare - är det en fördel att ha det perspektivet med sig i din roll som chef för rovdjursfrågor?

- Ja, det tycker jag. Som jägare har man god inblick i hur naturen fungerar. Dessutom har man stor förståelse för hur det är i ett landsbygdslän, som Örebro län är.

Mariana Skoglund. Foto: Anneli Larsson.

Rovdjursansvarig - rekrytering pågår!

Per Wedholm som jobbat många år som rovdjursansvarig har slutat på Länsstyrelsen. Det är inte klart vem som blir hans efterträdare. Vi hoppas kunna berätta det i nästa nummer.

Kontakta oss

Välkommen att kontakta oss som arbetar med rovdjur på Länsstyrelsen i Örebro.

Länsstyrelsens växel: 010 – 224 80 00
Vid angrepp på tamdjur: 010 – 224 86 40

Mariana Skoglund, enhetschef Art och vilt
Telefon: 010 – 224 86 38
e-post: mariana.skoglund@lansstyrelsen.se

Caroline Lundmark, vilthandläggare
(ersättning för angripna tamdjur, bidrag till förebyggande åtgärder, mm)
Telefon: 010 – 224 86 34
e-post: caroline.lundmark@lansstyrelsen.se

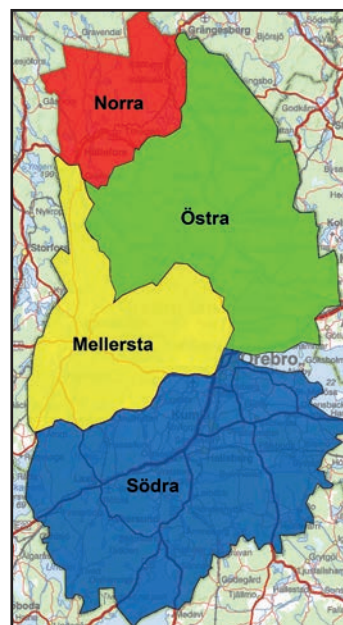
Spårare (S) och besiktningsmän (B)

Norra delområdet
Helena Backius (S, B). Tel. 010 – 224 80 00
Kjell Johansson (S, B). Tel. 010 – 224 83 76

Östra delområdet
Kjell Johansson (S, B). Tel. 010 – 224 83 76
Leif Einarsson (S). Tel. 070 – 586 00 14

Mellersta delområdet
William Lundin (S, B). Tel. 070 – 396 12 99

Södra delområdet
Håkan Gibro (S, B) Tel. 070 – 680 68 37
Gillis Persson (S, B). Tel. 073 – 378 99 18
Sven-Olov Svensson (S). Tel. 070 – 698 66 63

Örebro län. © Lantmäteriet

Redaktion

Caroline Lundmark, telefon 010 - 224 86 34
caroline.lundmark@lansstyrelsen.se

Karin Stenström, telefon 010 - 224 82 68
karin.stenstrom@lansstyrelsen.se

Vill du prenumerera på vårt nyhetsbrev anmäl dig på www.lansstyrelsen.se/orebro/rovdjur
Dina uppgifter används bara vid utskick av nyhetsbrev om rovdjur.

Utgivare: Länsstyrelsen i Örebro län
Omslagsfoto: Mostphotos

När vargar flyttar och revir ändras

Varg ses regelbundet i hela Örebro län, även utanför de kända reviren. Många vargar passerar ganska nära oss människor. Särskilt under sommarhalvåret som är den period då fjolårsvalparna ger sig iväg för att hitta ett eget område. En sådan varg kan passera genom länet på något dygn, medan andra stannar längre. Därför är det svårt att säga hur många vargar det finns i länet.

De vargar som lever i fasta revir tolererar normalt sett inte de vandrande vargarna, om det inte har hänt något som förändrat den sociala strukturen i vargflocken.

Revir eller hemområden?

Vargens sätt att försvara sitt revir är en viktig skillnad mot hur det fungerar bland till exempel lodjur. Lodjur lever ofta lång tid i samma område, men försvarar det inte som ett revir annat än under brunsten. Därför säger man att lodjur har hemområden istället för revir.

Vargflockens dynamik

En vargrupp kan se ut på många olika vis. I vissa fall är gruppen stabil under många år, som t.ex. i Klottenreviret. Ibland sker plötsliga förändringar som innebär att djur byts ut, ett revir försvinner och ersätts av ett annat. Det sker framför allt då något föräldradjur dör, som t.ex. i Gåsbornreviret 2011. Då ersätts det djur som försvunnit, antingen av en kringvandrande varg eller av någon som redan finns i flocken.

Om en av vargarna i ett föräldrapar dör eller ger sig iväg blir gruppen ofta mer splittrad än tidigare. En vargrupp som minskat i antal kan med andra ord märkas mer än när gruppen var intakt, och ungdjuren kan då dyka upp närmare bebyggelse.

Nya revir bildas

Erfarenheten visar att när ett revir försvinner ersätts det ofta snabbt av ett nytt revir, med nya vargar. Det är alltså inte säkert att ett "försvunnet" revir innebär färre vargar i området, varken på kort eller på lång sikt.

När Länsstyrelsen presenterar reviren

använder vi en karta där reviren ringats in. Men när man tittar på en sådan karta är det bra att känna till att vargrevir kan förändras från ett år till ett annat år. Och om ett revir upphör och ett nytt bildas, så kan det nya reviret förstås ha helt andra gränser än det gamla reviret hade.

Modern familjebildning även bland vargar

Tidigare kallade man ofta föräldradjuren för *Alfapar* vilket syftade på att det endast var dessa djur som fick valpar. Senare tids forskning antyder att det begreppet inte stämmer. Vargpar kan vara mer löst sammansatta. Det händer också att en hane parar sig med flera tikar. Framför allt är det vanligt i Nordamerika. I Skandinavien består en vargflock oftast av ett föräldrapar med valpar. Ibland finns enstaka fjolårsvalpar i gruppen.

Vill du läsa mer om vad som hänt i olika revir genom åren kan du läsa våra inventeringsrapporter på www.lansstyrelsen.se.

Vandringsvarg på is. Foto: Mostphotos.

Den nya förvaltningsplanen börjar ta form

Samverkansrådet i det Mellersta rovdjursförvaltningsområdet (MFO) lämnade i september över sitt förslag på fördelning av miniminivåer för stora rovdjur till Naturvårdsverket. Förslaget visar hur rovdjursföryngningar (t.ex. vargkullar) ska fördelas mellan de åtta län som ingår i MFO.

I Örebro län bör minst tre nya vargkullar och sju nya lodjurskullar födas årligen inom de fem närmaste åren, enligt förslaget som Naturvårdsverket nu får ta ställning till.

Det var i våras som Naturvårdsverket begärde in förslag till miniminivåer för stora rovdjur från landets tre

rovdjursförvaltningsområden. Att fastställa miniminivåer är ett steg på vägen mot en mer aktiv förvaltning av de stora rovdjuren.

Nästa steg i processen är att Naturvårdsverket ska ta ställning till samverkansrådets förslag. Det beräknas bli klart i slutet av oktober.

Därefter kan Naturvårdsverket delegera rätten att besluta om licensjakt på rovdjur till länsstyrelserna. Ett regionalt beslut om licensjakt för 2015 kan vara klart i november om arbetet fortsätter enligt den tidsplan som Naturvårdsverket satt upp.

Rapportera dina rovdjursobservationer

Allmänhetens rapportering av rovdjursobservationer är till mycket stor hjälp i vårt arbete med att inventera och förvalta länets rovdjur.

Rapporteringen görs enklast via webbsidan www.skandobs.se. Du kan också ladda ner mobilappen Skandobs Touch från App Store eller Google Play.

Det går fortfarande att rapportera på den äldre webbsidan www.t.rovobs.se. Men Rovobs kommer inom det närmaste året att ersättas av Skandobs.

Nytt sätt att inventera

Vintern är den tid på året då Länsstyrelsen inventerar rovdjur. Från och med den här vintern ska varg-inventeringen riktas mot familjegrunder och revirmarkerande par, istället för att som tidigare år ta reda på antalet valpar i varje revir. Nu räcker det med att visa att reviren har intakta familjegrunder med minst fyra djur. Oftast är det samma sak som att en föryngring har skett. Dessutom ska vi på samma vis som tidigare år arbeta för att hitta alla intakta par som revirmarkerar.

Metoden att spåra är i stort sett likadan som förut, men det blir allt viktigare att samla DNA. Tidigare har vi fått fram DNA genom att samla in spillning.

Vargspår. Foto: Mostphotos.

Under förra vintern testades en ny metod som innebär att vi även kan samla in urin, och genom det få fram uppgifter om olika vargars DNA.

Genom att kartlägga DNA får vi reda på revirens utbredning och vilka vargar som hör ihop.

Järvprojekt på Grimsö

Järven är ett relativt okänt rovdjur, som främst hållit till i fjällkedjan. Men senare tids forskning visar att järven återigen blir allt vanligare i skogsområden, där den under senare tid inte varit så vanlig. Numera finns järven fast etablerad både i södra Dalarna och i norra Värmland. Senaste vintern spårade Länsstyrelsens fältpersonal järv i Ljusnarsbergs kommun, nära gränsen till Dalarna.

Järv. Foto: Mostphotos.

På viltforskningsstationen Grimsö i Bergslagen pågår forskning som studerar järvens utbredning. Sedan vintern 2013 tittar man särskilt på de så kallade skogsjärvarna, de som finns i södra Dalarna. Forskningsprojektet genomförs med hjälp av kamera som fångar järven på bild och ser hur den rör sig i området. Man har även samlat in spillning för att få fram DNA. Med hjälp av GPS-sändare vill man även få information om hur järven rör sig och hur stort revir den har.

Forskningen går ut på att förstå hur järven lever. Att järven rör sig söderut till områden med mindre snö gör att det delvis blir svårare att inventera. Ett av målen med att studera järv i skogslandet är att utveckla metoder för inventering, även där det inte finns lika mycket snö.

Totalt finns det omkring 700 järvar i landet. Hur många järvar som rör sig söderut i skogslandet är inte klart. Mer om järvprojektet : <http://jarvprojektet.weebly.com>

Kompensationsåtgärder i Tiveden

I våras fick Länsstyrelsen extra pengar att använda till kompensationsåtgärder inom vargreviret i Tiveden. Pengarna har använts bland annat för att hjälpa får- och getägare att röja under rovdjursavvisande stängsel.

Under försommaren kontaktades 51 djurägare inom reviret i Tiveden. De erbjöds hjälp med att röja gräs och sly. Sju av dessa anmälde sitt intresse, och under sommaren har de fått hjälp att röja under cirka två mil stängsel. Rönjningsarbetet har skett i samarbete med Skogsstyrelsen och Arbetsförmedlingen. Alla get- och fårägare i området har även erbjudits rådgivning om rovdjursavvisande stängsel.

Pengarna har använts till förebyggande åtgärder och bidrag till följd av att vargar släppts i Tiveden. En del av pengarna har även använts för att köpa in skyddsvästar för eftersökshundar som används inom Tivedens vargrevir.

Fakta om kompensationsåtgärder

Naturvårdsverket delade ut extra medel till Länsstyrelsen för så kallade kompensationsåtgärder efter vargflytten från Norrbotten. Området begränsades geografiskt av reviret Tiveden, och gäller åtgärder som sker från den 1 januari till den 31 oktober 2014.

När tamdjur angrips av rovdjur

Om dina tamdjur angrips av rovdjur ska du ringa till Länsstyrelsen på 010-224 86 40. Innan en besiktningsman kommit är det bra om du täcker över döda djur med en presenning. Tänk också på att inte gå runt i området mer än nödvändigt, för då kan spår efter djuret som angripit tamdjuren förstöras.

Om besiktningen visar att skadan orsakats av rovdjur kan djurägaren få ersättning för skadade eller döda djur. Besiktningen kostar inte djurägaren någonting.

Ring 010-224 86 40 vid angrepp.
Foto: Mostphotos.

Larmlista för länets djurägare

Efter ett rovdjursangrepp är risken för nytt angrepp relativt stor och andra tamdjur i närheten löper större risk att angripas. När ett angrepp har skett berättar vi det via mail. Om du har tamdjur och vill ta del av det maillet anmäler du dig till caroline.lundmark@lansstyrelsen.se. Ange ditt namn, mobilnummer och e-postadress.